

TOIMINTAKERTOMUS
2006

PRO·tukipiste

1. PRO-TUKIPISTEEN TOIMINTA-AJATUS

1.1. Yhteiskunnallinen vaikuttaminen ja ihmisoikeudellinen työ

Pro-tukipiste ry on yhdistys, joka seuraa sekä kansallista että kansainvälistä prostituutiopoliittikkaa sekä ottaa kantaa ja antaa lausuntoja seksityöntekijöiden asemaan ja hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä. Yhteiskunnallisen vaikuttamisen lähtökohta on ihmisoikeudellinen. Ihmisoikeudellinen näkökulma tarkoittaa käytännössä sitä, että Pro-tukipiste

- seuraa, saavatko prostituutiossa tai muunlaisessa seksityössä mukana olevat ihmiset tasavertaisen kohtelun perus-, kansalais- ja ihmisoikeuskysymyksissä ja
- ottaa kantaa laki- ym. yhteiskunnallisiin muutoksiin siten, että niissä huomioidaan myös prostituoitujen perus-, kansalais- ja ihmisoikeudet.

1.2. Matalan kynnyksen palvelujen tuottaminen

Yhteiskunnallisen vaikuttamisen lisäksi yhdistys tuottaa sekundaaripreventiivisiä¹ matalan kynnyksen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja

- joita muut palvelujen tarjoajat eivät tuota palvelujen erityisluonteen vuoksi (tarkoituksenmukaisuus),
- jotka selkeästi hyödyttävät kohderyhmäämme ja joilla on vaikutusta heidän omaehtoisensa pärjäämisen tukemisessa (vaikuttavuus),
- seksityössä mukana oleville ihmisille, joilla ei ole mahdollista saada palveluja mistään muualta (saavutettavuus).

Pro-tukipiste on prostituoiduille ja muille seksibisneksessä mukana oleville ihmisille tarkoitettu matalan kynnyksen periaatteella toimiva sosiaali- ja terveysalan palvelupiste. Pro-tukipisteen palvelut ovat asiakkaalle maksuttomia ja niitä voi käyttää nimettömästi. Palvelut on tarkoitettu sekä suomalaisille että ulkomaalaisille ja sekä naisille että miehille. Toimintaa ja palvelujen tuottamista ohjaavat voimaannuttaminen (empowerment) ja vastuuttaminen.

Voimaannuttamisella tarkoitetaan jokaisen ihmisen oikeutta saada tietoa omista oikeuksistaan sillä tavalla ja sillä kielellä esitettynä, että hän on myös kykenevä näitä oikeuksiaan käytännössä toteuttamaan. Kykenevyys oikeuksien käytännön toteuttamiseen edellyttää, että ihmisellä on oikeus saada tarvittaessa tukea tähän prosessiin. Jokaisella ihmisellä tulee olla myös oikeus tehdä omaa elämäänsä koskevia valintoja ja voimaannuttamistyön tavoite on sekä ylläpitää että lisätä yksilöllisiä ja rakenteellisia valinnanmahdollisuuksia. Vastuuttamisella tarkoitetaan asiakkaan omaa sitoutumista oman muutosprosessinsa suunnitteluun ja toteuttamiseen sekä vastuun ottamista valinnoistaan.

¹ Palvelut kohdennetaan jo prostituutiossa tai muunlaisessa seksityössä mukana oleviin ihmisiin. Prostituution ehkäisemiseen tähtäävään primaaripreventioon yhdistyksen resurssit eivät riitä.

1.3. Asiantuntijuus ja kansainvälinen yhteistyö

Yhdistys toimii oman erityisalansa valtakunnallisena asiantuntijana ja tarjoaa konsultaatio- ja koulutuspalveluja muille palvelujen tuottajille ja viranomaisille. Pro-tukipisteen tavoitteena on saada yhdistykselle kertynyttä asiantuntemusta jaettua myös yhdistyksen ulkopuoliseen käyttöön. Jotta yhdistyksen toiminnan kautta kertyvä tieto ja taito olisivat mahdollisimman julkisia, yhdistys arvioi toimintansa ja palvelujensa vaikuttavuutta sekä luo työskentelymalleja, jotka ovat yleistettävissä ja otettavissa käyttöön myös muissa palveluyksiköissä. Kaikessa palvelutuotannossa pyritään verkostoitumaan siten, että se palvelee asiakkaidemme oikeusturvaa ja palvelujen saatavuutta.

Palvelujen tuottamisen lähtökohtien osalta yhdistys toimii edelleenkin aktiivisesti matalan kynnyksen palvelutuotantoa ja ammatillista etsivää työtä kehittävässä valtakunnallisissa verkostoissa. Vertaistoiminnan kehittäminen on ollut yhdistyksen suunnitelmissa jo pitkään ja nyt toimintavuoden aikana toteutettiin ensimmäinen vertaistoimijoiden koulutus.

Prostituutioilmiön kansainvälisyyden ja toiminnan kehittämisen vuoksi yhdistys toimii aktiivisesti myös kansainvälisissä verkostoissa. Verkostot ovat toimintamme kannalta merkittäviä sekä työmuotojen kehittämisen, tietojen ja kokemusten vaihdon, konkreettisten asiakasyhteyksien että kansainvälisten liikkuvuustrendien seuraamisen kannalta. Aktiivinen ja säännöllinen yhteistyö keskittyy toisaalta Euroopan Unionin (yhdistettynä Keski- ja Itä-Euroopan maihin) ja toisaalta lähialueiden (Venäjä ja Baltian maat) verkostoihin.

2. YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAMINEN

Sääntöjensä ja tavoitteidensa mukaisesti Pro-tukipiste osallistui aktiivisesti sekä prostituutioon että ihmiskauppaan liittyvään keskusteluun tuomalla keskusteluissa ja kannanotoissa esiin oman kohderyhmänsä kannalta oleellisia näkökulmia. Prostituutioon ja kansainväliseen ihmiskauppaan liittyvä keskustelu jatkui vilkkaana. Suomen hallitus teki esityksen eduskunnalle seksipalveluiden ostamisen kriminalisoimisesta vuoden 2005 lopussa.

Kevään 2006 jatkunut keskustelu seksipalvelujen ostamisen kriminalisoinnista lisäsi poliittisten päättäjien kiinnostusta Pro-tukipisteen toimintaa kohtaan. Yhdistyksen näkemyksestä Suomen prostituutio-tilanteesta ja ihmiskaupasta käytiin kertomassa useammalle eduskuntaryhmälle ja muutama ryhmä kävi tutustumassa toimintaamme Pro-tukipisteellä. Samoin yhteistyö ja mielipiteiden vaihto seksityöntekijöiden yhdistyksen Salli ry:n kanssa oli aktiivista. Toimintavuodelle uutta oli ulkomaalaisten seksityössä mukana olevien naisten aktivoituminen ja rohkaistuminen puhumaan omasta asemastaan ja mielipiteistään suoraan päättäjille. Pro-tukipisteellä järjestettiin eduskunnan lakivaliokunnan ja ulkomaalaisten seksityöntekijöiden tapaaminen maaliskuussa. Tapaamiseen osallistui lähes koko lakivaliokunta ja 12 ulkomaalaista seksityöntekijää.

Eduskunnalle 31. maaliskuuta 2004 antamassaan ihmisoikeuspoliittisessa selonteossa valtioneuvosto sitoutui laatimaan kansallisen ihmiskaupan vastaisen toimintasuunnitelman.

Toimintasuunnitelmaa valmistellut työryhmä sai työnsä valmiiksi keväällä 2005 ja toimintasuunnitelma hyväksyttiin valtioneuvostossa elokuussa 2005. Yhtenä toimintasuunnitelman keskeisenä ehdotuksena on luoda toimiva palvelujärjestelmä ihmiskaupan uhreille. Palvelujärjestelmien luomiseksi työministeriö asetti syyskuussa 2005 työryhmän, jonka tehtävänä on selvittää ja tehdä ehdotus ihmiskaupan uhrien auttamiseen Suomessa liittyvien toimenpiteiden järjestämiseksi ja lainsäädännön kehittämiseksi. Työryhmän työskentelyaikaa jatkettiin toukokuuhun 2006 ja raportti julkaistiin kesäkuussa. Pro-tukipiste oli yksi kolmannen sektorin edustajista työryhmässä. Samoin Pro-tukipiste kutsuttiin osallistumaan kansallisen toimintasuunnitelman ohjausryhmään sekä laajaan että suppeaan kokoukseen.

Ihmiskaupan uhreille suunnatun palvelujärjestelmän toimivuutta jouduttiin testaamaan jo heti suunnitelman valmistuttua. Kesäkuussa 2006 annettiin ensimmäinen kärkeäoikeuden tuomio ihmiskaupasta ja epäilyjä ihmiskaupasta nousi vuoden aikana useampia. Tuomio annettiin prostituutioon liittyvästä ihmiskaupasta, muissa epäilyissä kyse oli ravintola-alasta ja kotiaivasta.

3. VILHONKADUN PALVELUYKSIKÖ

Vilhonkadun palveluyksikkö tuottaa matalan kynnyksen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita seksityöntekijöille. Kehittämistyö toteutetaan osana palveluyksikön toimintaa sekä erilaisten projektien kautta.

3.1. Yleistä palveluyksikön palveluista

Vilhonkadun palveluyksikössä yleispäivystyksiä oli entiseen tapaan kaksi kertaa viikossa. Yleispäivystyksessä käyntejä oli 4112. Yleispäivystyksessä on saatavilla sekä sosiaali- että terveydenhuollon päivystysluonteiset palvelut sekä päivystyksen aikana on mahdollista ruokaila. Päivystyksessä kävijöistä suurin osa on ollut ulkomaalaisia naisia. Yleisin käyttökieli on venäjä. Yleispäivystyksissä henkilöstö vahvuuteen kuuluu vastaanottotyöntekijä, aulatyöntekijä, päivystävä sosiaalityöntekijä ja päivystävä terveydenhoitaja/sairaanhoitaja sekä torstaisin lääkäri. Vastaanottotyöntekijä ottaa asiakkaat vastaan ja huolehtii yleisesti päivystyksen sujuvuudesta. Aulatyöntekijä työskentelee päivystyksessä etsivän työn työotteella ja ohjaa drop in- tiloista asiakkaita tarvittaessa terveydenhoitajan ja sosiaalityöntekijän tai muiden erityistyöntekijöiden vastaanotoille. Suuri osa aulatyön sisällöstä on myös informoida asiakkaita sosiaali-, terveys- ja yleisistä kysymyksistä.

Yleispäivystysten lisäksi keskiviikkoisin on ryhmä akupunktiohoitoa varten. Viiden pisteen korva-akupunktiota käytetään rentoutumiseen sekä vieroitusoireiden lieventämiseen. Akupunktioryhmä saatiin pidettyä toiminnassa säännöllisesti ja toimintavuoden aikana ryhmissä kävi yhteensä 127 käyntiä. Ennen URHO-projektin suunnittelun käynnistymistä palveluyksikön tiloissa toimi vuoden 2006 toukokuuhun asti myös viikoittainen erityispäivystys miesasiakkaille.

Palveluyksikölle vuosi 2006 oli henkilöstöressurssien kannalta haastava, sillä henkilöstömuutosten vuoksi oli ajoittain pärjättävä vähäisemmällä työvoimalla sekä perehdytettävä uutta henkilökuntaa yksikön toimintatapoihin. Koska palveluyksikkö oli toistuvasti ilman vakinaista sairaanhoitajaa, oli terveydenhoitaja ajoittain ylityöllistetty. Työvoimapula on matalan kynnyksen palveluita tarjoavalle organisaatiolle riskitekijä, sillä matalan kynnyksen toiminta perustuu palveluiden helppoon saavutettavuuteen. Erilaiset jonottamiset tai ajanvarauskäytännöt nostavat palveluihin hakeutumisen kynnystä. Pro-tukipisteen asiakasmäärät ovat esimerkiksi päivystyksissä niin mittavat, että henkilökuntaa on oltava riittävästi palvelutarpeiden kattamiseksi laadun kärsimättä.

Puutteellisista henkilöstöressursseista huolimatta Pro-tukipisteen asiakkaille saatiin turvattua ainakin palveluiden minimitaso, mikä edellytti henkilökunnalta joustavuutta ja työtehtävien uudelleen organisoimista. Päivystyspalveluihin saatiin väliaikaisesti työvoimaa myös Pro-tukipisteen muista tehtävistä ja projekteista.

Palveluyksikköä työllistivät vuoden 2006 aikana erityisesti muutamat tehostettua tukityötä tarvinnut asiakkaat. Alkuvuoteen 2006 oli jouduttu sijoittamaan thainkielisille asiakkaille suunnatun projektin loppuosuus, sillä edellisenä toimintavuonna thaimyönteisen oli keskeyttänyt tsunamikatastrofin seurauksena puute thainkielen tulkeista. (Katastrofin myötä tulkit olivat täystyöllistettyjä eikä Pro-tukipiste voinut käyttää tulkkipalveluita.) Thaiprojektille ei ollut osoitettu varoja toimintavuodelle 2006, mutta thainkieliset asiakkaat vaativat huomattavaa työpanosta palveluyksikön sosiaalityöntekijältä. Resurssien puutteen vuoksi asiakkuuksia jouduttiin rajaamaan eikä uusia potentiaalisia asiakaskontakteja thainkielisestä väestöstä voitu aktiivisesti etsiä. Keväällä thaimaalaisten parissa tehtävän työn paineita vähensi hieman thaimaalainen opiskelija-harjoittelija mutta tämän varaan ei voitu luonnollisestikaan rakentaa pitkäjänteistä tukityötä.

Myös muut vaativat asiakastapaukset (erityisesti ihmiskauppa) työllistivät sosiaalityöntekijää tavallista enemmän. Tiettyjen yksittäisten asiakkaiden vaatimat runsaat työtunnit olivat poissa palveluyksikön sosiaalityöntekijän päivystysasiakkailta.

Resurssien ollessa rajalliset nousevat palveluohjaus ja verkostoituminen muiden palveluntarjoajien kanssa olennaiseksi osaksi palveluyksikön työtä. Kaiken kaikkiaan on mielekästä, että asiakkaita ohjataan saamaan palveluita sieltä, missä on tarjolla asiakkaiden kannalta sopivimmat palvelut. Hälyttävää oli kuitenkin se, että kunnallisista mielenterveyspalveluista ohjattiin asiakkaita Pro-tukipisteen palveluihin pelkästään prostituutiotaustan perusteella ilman tarkempia suunnitelmia hoidosta ja työnjaosta palveluiden välillä.

Palveluyksikölle näkyvimmat teemat vuoden 2006 aikana olivat päihteet sekä mielenterveyskysymykset. Työntekijät ovat jatkuvalla kouluttautumisella vahvistaneet ammattitaitoaan päihdekysymyksissä. Mielenterveyttä koskeviin kysymyksiin kaivattaisiin lisää tietoa ja työntekijöillä olisikin mielenkiintoa aihepiiriin liittyvää lisäkoulutusta kohtaan.

3.2. Palveluyksikön sosiaalityö

Asiakkaiden asiointi sosiaalityöntekijän luona on ollut määrällisesti melkein kaksinkertainen edellisvuoteen verrattuna. Sosiaalityön tarve ei ole lisääntynyt pelkästään määrällisesti vaan käsiteltävät asiat ovat muuttuneet syvemmiksi ja laajemmiksi. Osa sosiaalityön kysymyksistä vaatii pitempää selvittelyä, joten päivystysten lisäksi tarjolla on myös ajanvarausaikoja. Asiakkaat, jotka harkitsevat/yrittävät prostituutionsa lopettamista tarvitsevat tietoa ja ohjausta vaih-

toehtoisista kouluttautumis- ja työskentelyvaihtoehdoista sekä kielikursseista. Sosiaalityö Pro-tukipisteellä edellyttää myös ”jalkautumista” eli asiakkaiden avustamista eri virastoissa.

Sosiaalityöntekijän työhön oman lisänsä ovat tuoneet mielenterveysongelmista kärsivät asiakkaat, joiden palvelutarve sosiaalisissa kysymyksissä on erittäin suuri ja monitahoinen. Samoin toimintavuoden aikana lisääntyi thaimaalaisten asiakkaiden osuus sosiaalityössä. Thaimaalaiset hieromapaikoissa työskentelevät naiset muodostavat suomalaisessa yhteiskunnassa etnisen ryhmän, jonka tiedot ja kyky käyttää omia oikeuksiaan ovat lähes olemattomia. Asioiden selvittelyssä joudutaan yleensä lähtemään aivan alusta ja neuvomaan suomalaisen palvelujärjestelmän lähtökohtia ja toimintatapoja. Yleensä epäselvyydet ovat jatkuneet pitkään ja tuen puuttessa asiat ovat päässeet kriisiytymään laajaksi ongelmavyyhdeksi.

Päivystävän sosiaalityöntekijän vastaanotolla toistuvat perussosiaalityön kysymykset eli asumisongelmat, työnhaku ja opiskeluasiat. Sekä maahanmuuttajien että turistiviisumilla maassa oleskelevien kiinnostus koulutukseen, etenkin kielikursseille hakeutumiseen on lisääntynyt. Erilaisten lomakkeiden ja kirjeiden sisällön tulkitseminen ulkomaalaisille asiakkaille on edelleenkin merkittävä osa sosiaalityöntekijän toimenkuvaa. Lisäksi sosiaalityöntekijä myös auttaa asioimisessa eri virastoissa joko puhelimitse tai menemällä asiakkaan mukaan tapaamisiin. Palveluohjaus ja tuki palveluiden käytössä tähtäävät asiakkaiden toimintakyvyn ja itsenäisen pärjäämisen tukemiseen.

Myös kansainvälisen yhteistyön tarve käytännön asiakastyössä on edelleenkin olennainen osa sosiaalityötä. Sosiaalityöntekijä on tehnyt yhteistyötä etenkin virolaisen Eluliin-kriisikeskuksen kanssa, joka on osana HUUTA -projektia Pro-tukipisteen vastinpari Tallinnassa.

Säännöllinen sosiaalityö tuottaa myös paljon kysymyksiä, joihin on tarvittu juridista konsulttiota. Erityisesti väkivalta-, avioero- ja maahanmuuttoon sekä oleskeluun liittyvät asiat ovat edellyttäneet juridista tietotaitoa. Yhdistys on ostanut asiakastyön tueksi työntekijöille annettavaa juridista konsulttiota (lakiasiaintoinisto Fredman & Månsson).

3.3. Palveluyksikön terveystyö

Terveystyön lähtökohta on holistinen, ihmisen kokonaishyvinvointia korostava. Holistisuuden ylläpitäminen ja käytännön toteuttaminen edellyttää jatkuvaa oman työn arviointia ja kehittämistä. Terveystyötä tehdään sekä päivystyksenä että ajanvaraukseen perustuvana toimintana.

Pro-tukipiste osti yleislääkäritasoiset lääkäripalvelut yksityiseltä palveluntuottajalta (MedOne). Luottamuksen saavuttamisen ja säilyttämisen kannalta on ollut tärkeää, että palveluista vastaa aina yksi ja sama lääkäri sekä päivystyksissä että kenttätöissä. Vuonna 2006 Pro-tukipisteen lääkärin vastaanotolla kävi 189 asiakasta. Arviolta kahdella kolmanneksella vastaanotolla käyneistä oli somaattisia vaivoja ja kolmannes haki apua psyyken terveyteen liittyvissä asioissa. Vuoden aikana aloitettiin psyykenlääkitys neljälle asiakkaalle ja yksi asiakas pääsi korvaushoitoon päihderiippuvuutensa vuoksi. Yksi asiakas siirtyi Pro-tukipisteen lääkärin hoidosta päihdepsykiatriseen hoitoon.

Tartuntatautien osalta vuosi 2006 näytti valoisalta. Pro-tukipisteellä tehtiin yhteensä 46 HIV- ja syfilistisiä, joiden perusteella ei todettu yhtäkään tuoretta tartuntaa. Yksi aiemmin syfilistartunnan saanut asiakas ohjattiin hoitoon Venäjälle. Tippuritartuntoja ei todettu laisinkaan. Klamydiatartuntoja todettiin kolmella asiakkaalla, joista jokainen tavoitettiin ja infektiot saatiin hoidettua lääkityksellä.

Terveydenhoitajan työ sisältää sekä ehkäisevää terveysvalistusta että sairaanhoitotyötä. Terveydenhoitaja ottaa lisäksi raskaus- ja sukupuolitautitestejä sekä antaa rokotuksia. Ennalta ehkäisevässä työssä on edelleen korostettu erityisesti turvaseksin sekä itsestään huolehtimisen tärkeyttä.

Gynekologisten vaivojen lisäksi mielenterveys, päihteet, väkivallan fyysiset ja psyykkiset traumat työllistivät terveydenhuoltoa. Vakavista mielenterveysongelmista kärsiviä asiakkaita on ohjattu julkisista palveluista Pro-tukipisteelle ilman selkeätä suunnitelmaa työnjaosta ja tavoitteista. Lisäksi erilaiset perussairaudet kuten kohonnut verenpaine, ihottumat ja tulehdukset olivat yleisiä syitä hakea terveyspalveluita.

Pro-tukipisteen terveydenhuollonpalveluissa vuoden 2006 erityisyytenä oli päihdeteeman lisääntynyt näkyvyys. Päihdeteemaa on Pro-tukipisteellä nostettu esiin esimerkiksi vuonna 2007 päättyvässä Aura-Aypa -projektissa, jonka yhteydessä toteutettiin mm. päihteiden käyttöä kartoittava haastattelututkimus venäjänkielisille asiakkaille. Lisäksi loppuvuodesta 2006 päivystystiloissa otettiin käyttöön AUDIT-testipiste, jossa asiakkaat voivat mitata alkoholinkulutuksensa tuottamia riskejä. Testipisteestä on saatu positiivista palautetta.

Asiakkaat ovatkin alkaneet puhumaan avoimemmin päihteidenkäytöstään, mutta keskustelu rajoittuu ainoastaan alkoholiin. Alkoholi näyttäytyi myös Aura - Aypa -projektin haastatteluissa asiakaskunnan ensisijaisena päihteenä. Erityisesti venäjänkielinen asiakasryhmä ei ole halukas keskustelemaan laittomista huumausaineista tai lääkeaineiden väärinkäytöstä, tai keskustelulle ei koeta olevan tarvetta. Terveydenhuoltohenkilökunnan esittämiä huumausaineita koskevia kysymyksiä ei kuitenkaan koeta loukkaaviksi. Päihdeproblematiikan jatkuva esillä pitäminen ja puheeksi nostaminen on tärkeää, jotta asiakaskunta saa tietoa ja jotta päihteistä puhumisen kynnyks saataisiin mahdollisimman alhaiseksi.

Turvaseksistä tiedottaminen on jatkuvasti osa palveluyksikön perustyötä. Turvallisemmasta seksistä keskusteleminen asiakkaiden kanssa muotoutuu asiakaskohtaisesti. Pidemmät, jopa vuosien asiakkuudet, avaavat mahdollisuuksia spesifimpään ja yksilöllisempään turvaseksivalistukseen, sillä asiakkaiden tietotaso turvaseksiasioista on usein varsin korkea. Lyhytaikaisemmissa asiakkuuksissa ja erityisesti nuorempien asiakkaiden kohdalla puhe liikkuu enemmän perusasioissa ja henkilökohtaisten rajojen pitämisessä seksityössä.

Thai-väestölle suunnattua hiv-esitettä postitettiin yhteistyökumppaneille ja ajanvarauksella kävi muutamia thai-asiakkaita.

3.4. HUUTA-projekti

HUUTA-projekti eli Huumeiden käytön ja tartuntatautien ehkäisy Helsingissä ja Tallinnassa – projekti on EU-rahoitteinen usean eri toimijan yhteishanke Helsingin ja Tallinnan välillä.

HUUTA – hanke² koostuu viidestä toimenpidekokonaisuudesta, joista yksi kohdentuu seksityöntekijöihin. Tämän toimenpidekokonaisuuden tavoitteena on matalan kynnyksen sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittäminen seksipalveluja tarjoaville sekä etsivän ja vertaistyön kehittämisen Helsingissä ja Tallinnassa. Projekti alkoi vuonna 2004 ja päättyi vuoden 2006 lopussa.

² Lisätietoja HUUTA - hankkeesta löytyy osoitteesta www.huuta.stadia.fi.

HUUTA -projekti osti Pro-tukipisteeltä prostituutioon ja seksityöhön liittyvää asiantuntemusta ja palveluita. Projektiin valittiin Pro-tukipisteeltä vastuuhenkilöt, mutta käytännössä koko työyhteisö osallistui projektin asiakas- ja kehittämistyöhön. Pro-tukipiste oli jo ennen HUUTA -projektia tehnyt rajat ylittävää yhteistyötä AIDSi-tugikeskuksen kanssa. Viron HUUTA-projektin hallinto valitsi tallinnalaiseksi vastinpariksi mielenterveys- ja kriisipalveluihin keskittynyt Eluliinin. Projektin aikana Eluliin kehitti Atoll-päiväkeskuksen, jonka tarkoituksena on tuottaa palveluita prostituutiossa toimiville naisille.

Pro-tukipisteelle oli tärkeää, että HUUTA -projektin tavoitteet määriteltiin riittävän konkreettisesti tasolla. Käytännönläheisyys oli olennaista, jotta projektiin käytettävistä resursseista saataisiin asiakkaiden kannalta näkyviä vaikutuksia. Projektista ei haluttu ”matkustusprojektia”, jonka lopputuloksena ei jäisi mitään pysyvää projektin päätyttyä.

Pro-tukipiste halusi tehostaa yhteistyötä Tallinnan palveluntarjoajien kanssa sekä päivittää tietojaan Tallinnan pähteisiin ja tartuntatauteihin liittyvästä palvelutarjonnasta. Haluttiin saada tarkkaa ja ajankohtaista tietoa palveluntuottajista – mitä on tarjolla, millä kielellä, mihin aikaan ja onko palvelu maksullista. Pro-tukipisteelle projekti tarjosi mahdollisuuksia ohjata virolaisia asiakkaita Tallinnan palveluiden piiriin. Pro-tukipisteen asiakaskunnan koostumuksesta johtuen oltiin erityisesti kiinnostuneita mahdollisuuksista palveluihin venäjänkielellä.

Projektin viimeinen vuosi 2006 oli yhteistyön ja palveluohjauksen vakiinnuttamisen aikaa. Myös työntekijävaihto oli olennainen osa yhteistyötä HUUTA -projektin vastinpari Eluliinin kanssa. Pro-tukipisteen työntekijä konsultoi Tallinnassa Atollin henkilökuntaa etsivään työhön ja muuhun palveluntarjonnan kehittämiseen liittyen. Vuoden 2006 aikana Pro-tukipisteen työntekijä oli lokakuussa viikon Eluliinissa ja tämä vaihtovierailu oli jatkoa edellisenä toimintavuotena aloitettuun työn organisointia koskevaan konsultaatioyhteistyöhön. Eluliinin työntekijöitä kävi kahden päivän vaihtovierailulla Pro-tukipisteellä maaliskuussa.

Pro-tukipisteellä toteutettiin vuoden 2006 keväällä vertaistoimijakoulutus Aura – Aypa -projektin yhteydessä. Pro-tukipisteelle karttunutta kokemusta ja asiantuntemusta vertaistoiminnan järjestämisestä voitiin myöhemmin jakaa HUUTA -projektin Tallinnan yhteistyökumppaneille. Vuoden 2006 lopulla Tallinnassa aloitettiin vertaistoimijakoulutuksen suunnittelutyö, johon pyydettiin konsultaatiota Pro-tukipisteeltä. Vertaistyö tulee olemaan konkreettista jatkoa HUUTA -projektin työlle rajat ylittävässä yhteistyössä.

Pro-tukipisteen HUUTA- työstä on tehty loppuraportti³ liitettäväksi koko projektin loppuarviointiin liitettäväksi. HUUTA -projektin onnistumista Pro-tukipisteen näkökulmasta arvioitiin sekä projektin toisena toimintavuotena 2005 projektin työryhmien itsearviointikeskustelussa että projektin päättyessä loppuvuodesta 2006 projektissa toimineiden työntekijöiden arviointihaastatteluilta. Arviointihaastattelussa käsiteltiin HUUTA -projektin toimintaan vaikuttaneita tekijöitä sekä projektin varsinaisia tuotoksia suhteessa odotuksiin. Raporttiin on kirjattu arvioinnin olennaisimmat tulokset.

- Onnistumiset

- HUUTA -projektin tärkeimpänä onnistumisena pidettiin rajanylittävän yhteistyöverkoston kehittämistä. Projektin myötä Pro-tukipiste sai kontakteja tallinnalaisiin toimijoihin sekä päivitettyä informaatiota palveluntarjonnasta.
- Yhteistyö kaupunkien välillä tuotti Pro-tukipisteelle myös tietoa prostituutiokentästä ja -tilanteesta Tallinnassa.

³ Essi Thesslund: Huuta-projektin loppuraportti. Pro-tukipiste 2006.

- Tutustuminen palveluntarjoajiin rohkaisi Pro-tukipisteen työntekijöitä ohjaamaan asiakkaita palveluihin Tallinnassa. Projektin myötä myös Pro-tukipisteen asiakkaat ovat tulleet tietoisiksi yhteistyöstä Tallinnan palveluntarjoajien kanssa, mikä edesauttaa uskallusta hakeutua palveluihin Viron puolella.
- HUUTA-projektin aikana tavoitettiin palveluntarjoajia, joilta Pro-tukipisteen venäjänkielinen asiakasryhmä voi tarvittaensa saada palveluita äidinkielellään Virossa oleskellessaan. Rajanylittävä palveluohjaus Pro-tukipisteen ja Tallinnan verkostojen välillä jatkuu HUUTA -projektin päätyttyäkin.
- Työntekijävaihdon aikana päiväkeskus Atollin työntekijät tutustuivat käytännössä Pro-tukipisteen asiakastyöhön, kuten etsivään työhön ja päivystyspalveluihin.
- Työntekijävaihdon aikana Pro-tukipisteen työntekijä pystyi myös antamaan neuvontaa asiakaspalvelun kehittämiseksi Tallinnassa sekä tukemaan tallinnalaisten palveluntarjoajien keskinäistä verkostoitumista.
- Työntekijävaihdon aikana pystyttiin myös markkinoimaan Pro-tukipisteen tarjoamia palveluita potentiaalisten asiakkaiden lähtömaassa.
- HUUTA -projektin ansiosta Pro-tukipisteen oli mahdollista panostaa materiaalituotantoon. Projektin ensimmäisenä toimintavuotena painatettiin ja käännettiin TAMPEP -esitteitä suomeksi, viroksi ja venäjäksi, joten asiakkaille on voitu tarjota painatettua tietoa turvaseksistä heidän omalla äidinkielellään.
- Projektin heikkoudet
 - HUUTA -projektin heikkouksiksi koettiin erityisesti projektin käynnistymisvaikeudet sekä verkostojen kehittymättömyys Tallinnassa. Suunnitelmien tekemistä häiritsi projektin käynnistymisvaiheessa se, että Eluliin varmistui vastinpariksi vasta projektin toisen toimintavuoden aikana. Myös kommunikaatiokatkokset virolaisten toimijoiden kanssa heikensivät projektin onnistuneisuutta. Palveluntarjoajien suhteet vaikuttivat tullehtuneilta, minkä vuoksi Pro-tukipiste pyrki rakentamaan yhteyksiä tahojen välille.
 - Pro-tukipisteen puolelta olisi myös kaivattu avointa keskustelua projektin toimintaan liittyvistä eettisistä ja ideologisista kysymyksistä. Yhteistyötahojen erilaiset lähtökohdat suhteessa asiakastyöhön ja palveluntarjontaan eivät olleet tiedossa ennalta. Myös asiakaspalvelun suuntaviivat olivat hämärät ja vaativat tarkentamista ja pohdintaa.
 - Työmenetelmien kannalta projektista koitui todennäköisesti enemmän hyötyä vastinparille kuin Pro-tukipisteelle. Esimerkiksi etsivän työn kehittäminen oli Tallinnassa alku-tekijöissään eivätkä palvelut olleet tavoittaneet asiakkaita. Tallinnan palveluntarjoajilla oli esimerkiksi käytäntöjä, jotka nostivat kohderyhmän kynnyksestä hakeutua palveluihin ja matalan kynnyksen palvelut eivät olleet sisäistyneet käytännön työhön. Pro-tukipiste osallistui etsivän työn kehittämiseen ja tarjosi avuksi asiantuntemustaan matalan kynnyksen palveluiden tuottamisessa. Pro-tukipisteelle oli tärkeää, että Tallinnan palveluntuottajien lähtökohdat asiakastyöhön olivat läpinäkyvät ja selkeät.
 - Projektin hallinnon sitoutuneisuus Tallinnan puolella vaikutti ajoittain vähäiseltä. Esimerkiksi marraskuussa pidettyyn koko projektin loppuseminaariin Tallinnassa osallistui vain muutama tallinnalainen toimija.

Projektin tuotoksiin oltiin lopulta tyytyväisiä projektiin liittyneistä vaikeuksista huolimatta.

Projektin konkreettisia aikaansaannoksia olivat yhteistyöverkoston rakentuminen Helsingin ja Tallinnan palveluntarjoajien välillä, uusien kontaktien solmiminen, toimiva rajat ylittävä asiakasohjaus sekä monikielisen seksuaaliterveysmateriaalin tuottaminen. HUUTA -projektin loppussa Tallinnasta tehtiin myös yhteistyöaloite vertaiskoulutuksen ja -toiminnan aloittamisesta

paikallisten seksityöntekijöiden parissa. Syventyneen yhteistyön Pro-tukipisteen sekä tallinna-laisten palveluntarjoajien välillä uskotaan jatkuvan projektin päätyttyäkin.

4. ETSIVÄN TYÖN YKSIKKÖ

Etsivän työn yksikkö tuottaa etsivän sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita. Kehittämistyö toteutetaan osana etsivän työn yksikön toimintaa sekä erilaisten projektien kautta.

4.1. Yleistä etsivän työn palveluista

Toimintavuoden aikana etsivä työ kirjattiin ensimmäistä kertaa myös valtakunnallisiin toimintapöytäkirjoihin: etsivän työn kehittämisen merkitystä ja tarvetta korostettiin ihmiskaupan uhrien tunnistamista koskevassa keskustelussa. Ihmiskaupan uhrien palveluja koskevassa toimintasuunnitelmassa etsivä työ on kirjattu merkittäväksi työmalliksi potentiaalisten uhrien tavoittamiseksi. Suunnitelmassa etsivän työn katsotaan kuuluvan erityisesti kolmannen sektorin toimintaan kuuluvaksi.

Etsivä työ on Pro-tukipisteellä olennainen osa palvelujen tuottamista. Yleisellä tasolla Pro-tukipisteen etsivässä työssä on tavoitteena kartoittaa seksityössä mukana olevien ihmisten tilannetta ja avun tarpeita. Työ on informoimista, motivoimista, muutoksen mahdollisuuden ja vaihtoehtojen tarjoamista, terveyden edistämistä ja haittojen minimointia sekä palveluohjausta. Etsivässä työssä palvelut viedään asiakkaiden arkiympäristöön. Pro-tukipiste tekee etsivää työtä Helsingin katuprostituutioalueilla sekä eri ravintoloissa ja yökerhoissa.

Kenttätöiden tekemiseen on osallistunut yksikön johtaja, Aura-projektin kaksi projektityöntekijää, asuttamisprojektin työntekijät, lääkäri, Vilhonkadun palveluyksikön sairaanhoitaja, diakoniatyöntekijä Helsingin seurakuntayhtymän eristysdiakoniasta sekä tuntiperusteisia työntekijöitä.

Resurssipula vaivasi myös etsivän työn yksikköä. Aura-Aypa -projektin toisen projektityöntekijän lähteminen vähensi mahdollisuutta tehdä säännöllistä etsivää työtä baareissa. Etsivän työn yksiköllä ei ollut yksikön johtajaa lukuun ottamatta yhtään pelkästään etsivään työhön keskittyvää työntekijää, vaan etsivää työtä tehtiin tuntiperusteisesti palkattujen ja etsivään työhön linkittyvien projektien työntekijöiden voimin. Tämä on vaikeuttanut etsivän työn kehittämistä ja suunnittelua.

Kadulla tehtävää etsivää työtä tehdään säännöllisesti kerran viikossa iltaisin. Tämän lisäksi joka vuosi kahdesti toteutetaan ns. tehoviikot, jolloin kentällä käydään neljänä iltana viikossa. Yhteensä katutyötä tehtiin 56 iltana toimintavuoden aikana. Kenttäkäynneillä kontaktien lukumäärä oli yhteensä 437. Määrä on hieman laskenut aikaisempiin vuosiin verrattuna. Syynä kontaktimäärän laskuun voi olla useita. Välillä resurssipulan vuoksi ollaan oltu liikkeellä vain yhdellä työparilla normaalin kahden työparin sijasta ja tämä luonnollisestikin tarkoittaa sitä, että illassa tavataan vähemmän ihmisiä. Toisaalta alueella on liikkunut asiakkaita aiempaa vähemmän, joten Helsingissäkin näkyy kansainvälinen trendi, jonka mukaan seksityö on siirtynyt enenevässä määrin julkisista tiloista sisätiloihin. Lisäksi viime vuosina on yleistynyt tapa hankkia asiakkaita usealla eri tavalla, ja katu on vain yksi asiakashankintaväylä muiden joukossa.

Suurin osa kadulla tavatuista henkilöistä oli jo entuudestaan tuttuja asiakkaita. Vuoden aikana tavoitettiin kahdeksan uutta asiakasta, joista yksi on suomalainen. Noin 58 prosenttia kaduilla tavatuista henkilöistä on Suomessa pysyvästi asuvia.

Yleisimpiä keskustelujen aiheita katutyössä olivat yleinen terveys ja sosiaalinen hyvinvointi sekä seksityö ja turvaseksi. Yleisissä asioissa avustaminen, sosiaalityö (erityisesti toimeentulo ja asuminen) ja juridiset asiat olivat terveystyön rinnalla yleisimpiä työn sisällöllisiä kysymyksiä. Päähteet ja väkivalta nousevat katutyössä esille omina erityisteemoinaan.

Baareissa tehtävää etsivää työtä toteutettiin toimintavuoden aikana ainoastaan neljä kertaa. Käyntimäärien vähäisyyteen oli syynä henkilöstövaihdokset Aura-projektissa. Pro-tukipisteen Aura-projektissa lopettaneen projektityöntekijän tilalle ei enää projektin loppuvaiheessa palkattu uutta työntekijää ja toinen projektityöntekijä ei voinut tehdä baarikenttätöitä ilman koulutettua ja venäjänkielistä työparia.

Kontakteja baarikäynneillä oli yhteensä 158. Valtaosa baareissa toimivista naisista on Venäjältä. Työskentelyn fyysisestä ympäristöstä johtuen baareissa työn sisältö painottuu terveyskysymyksiin, turvaseksiin ja seksityöhön, joskin myös juridiset ja sosiaaliset kysymykset nousevat jonkin verran esille. Päähteet ovat yleinen puheenaihe baareissa, sillä riski päihteiden liialliseen käyttöön on baariympäristössä suuri.

Lakimuutoksiin liittyvä poliittinen keskustelu näkyi myös etsivässä työssä. Lain valmistelu aiheutti kentällä paljon keskustelua ja huolenaiheita. Osa naisista yritti löytää uusia toimintatapoja mahdollisen lainmuutoksen varalle ja joissakin tapauksissa nämä yritykset lisäsivät väkivaltatilanteita ja niiden uhkaa. Esimerkkinä tästä asiakassuhteiden solmimisessa pyrittiin välttelemään rahasta puhumista ja tämä johti tilanteisiin, joissa osapuolilla oli eri käsitys sopimuksesta.

Työn ammatillisen kehittämisen kannalta kansalliset yhteistyöverkostot ovat olleet tärkeitä. Pro-tukipiste on osallistunut aktiivisesti valtakunnalliseen etsivän työn hallinnon verkostoon, joka on kokoontunut toimintavuoden aikana kaksi kertaa. Samoin kaikki Pro-tukipisteellä etsivää työtä tekevät työntekijät osallistuivat valtakunnalliseen etsivän työn seminaariin Jyväskylässä. Seminaarissa URHO-projektin koordinaattori esitelmöi internetissä tehtävästä etsivästä työstä ja toimi internet-työryhmän vetäjänä. Pro-tukipisteen toiminnanjohtaja vastasi etsivän työn hallinnon työryhmän työskentelystä sekä piti esitelmän jaksamisen erityiskysymyksistä etsivässä työssä.

4.2. Asumisprojekti

Pro-tukipiste toteutti kolmivuotisen tehostetun sosiaalityön ja asuttamisen projektin vuosina 2003- 2005. Projektin kohderyhmänä ovat helsinkiläiset, prostituutiossa mukana olevat tai olleet henkilöt, joilla on vaikeuksia itsenäisessä asumisessa ja joiden sijoittuminen asuntomarkkinoille on vaikeaa. Projektin tarkoituksena on järjestää asiakkaille asuminen ja asumiseen tarvittava tuki sekä tukea elämänhallintaa kokonaisvaltaisesti.

Asumisprojektin ideologinen lähtökohta on tasavertaisuus ja ihmisoikeudet, joihin sisältyy yksilön oikeus asumiseen eli oikeus omaan kotiin. Hallinnollisesti asumisprojekti sijoittuu Pro-tukipisteen etsivän työn yksikköön, jossa työote perustuu matalan kynnyksen ideologiaan. Projektin suunnittelussa ja käytännön työn toteuttamisessa matalan kynnyksen ideologia tarkoittaa sitä, että asunnon saamisen ja asumisen jatkumisen ehtona on asunnon ja asumiseen liittyvän tukityön tarve. Muita ennakkoehtoja kuten esimerkiksi päihteettömyys tai seksityön lopettaminen ei ole asetettu. Lisäksi tukityön lähtökohtana on luoda yhdessä asiakkaan kanssa matalan

kynnyksen kuntouttavaa palvelua, jossa tavoitteet ovat asiakkaan itsensä asettamia ja voivat rakentua hyvin pienistä arjen asioista.

Asuttamisprojekti päättyi alkuvuodesta 2006 ja siitä julkaistiin loppuraportti helmikuussa 2006⁴. Jo ennen projektin päättymistä oli selvää, että kolmen vuoden aika ei ollut riittävä projektin asiakkaille saavuttaa kuntoutumisessaan tasoa, joka olisi mahdollistanut asumisen tuen vähentämisen. Projektille haettiin jatkorahoitusta Raha-automaattiyhdistykseltä vuosiksi 2006-2010, mutta rahoitusta saatiin vain vuosille 2006-2008. Kolmivuotiseen jatkoprojektiin palkattiin kaksi työntekijää, jotka työskentelevät työparina ja nimi vaihtui asumisprojektiksi.

Projekti toteutetaan edelleen yhteistyössä Helsingin kaupungin sosiaaliviraston kanssa ja tukiasunnot ovat asunnottomien sosiaalipalvelutoimiston eli Asson asuntokannasta. Pro-tukipisteelle palkattu työpari vastaa käytännön tukiasuttamisesta eli asukkaiden valinnasta yhdessä Pro-tukipisteen työryhmän kanssa sekä organisoii asutettaville heidän asumiseensa tarvittava tuen ja toteuttaa sitä käytännössä.

Ensimmäisen projektikauden (2003-2005) aikana asutettiin seitsemän naista, joista kuusi on edelleen projektin asiakkaina. Yksi ei enää tarvitse intensiivistä tukea. Jatkoprojektissa yhden työntekijän lisäresurssi on mahdollistanut myös asutettavien määrän lisäämisen. Uuden projektikauden alussa asutettiin kolme uutta asiakasta, joten yhteensä projektissa oli vuoden 2006 lopussa yhdeksän asiakasta.

Tukityö perustuu tiiviiseen yhteydenpitoon. Yhteyttä on ylläpidetty sekä puhelimitse että henkilökohtaisilla tapaamisilla. Asiakkaita tavataan toimiston lisäksi säännöllisesti myös kotikäynnillä. Erityisen tärkeää on olla asiakkaiden mukana asioimassa, esimerkiksi kelassa, lääkärissä ja muiden vastaavien viranomaistahojen kanssa. Asiakkaat ovat hyvin erilaisissa vaiheissa kuntoutumisen ja elämänhallinnan tason suhteen. Osalla asuminen ja arjessa pärjääminen vie kaikki voimavarat, osalla koulutus ja työllistyminen ovat jo ajankohtaisia. Ensimmäinen jatkoprojektin asiakkaista on asuttamisen jälkeen saavuttanut luku- ja kirjoitustaidon alkeet ja tällä hetkellä mukana Diakonissalaitoksen Alppiha-työllistämisyhteistyössä. Toisen, pitkäaikaisen asutetun eläkeselvitysprosessi on saatu vuoden 2006 alussa päätökseen ja hän on siirtynyt pysyvästi eläkkeelle. Yhden asiakkaan eläkkeelle siirtymisen mahdollisuuksia selvitetään edelleen.

Osa asiakkaista on päihdeiden aktiivikäyttäjiä, ja osa heistä on edennyt päihdehoitoihin asti. Yksi ensimmäisistä asutetuista aloitti kuluneen vuoden aikana ylläpitohoidon ja toisen korvaushoito päättyi noin vuoden hoitajakson jälkeen. Päihdehoitoissa yhteistyötä on tehty erityisesti päihdepsykiatrian poliklinikan kanssa, mutta yhteistyötä on tehty myös pääkaupunkiseudun ulkopuolisten päihdehoitopaikkojen kanssa. Kaikki asutetut ovat selviytyneet arjesta aktiivisen tuen avulla siten, että asunnon menetyksiä ei ole tullut. Vuoden 2006 aikana on toteutettu yksi asunnon vaihto. Yksi ensimmäisistä asutettavista siirtyi joulukuussa 2006 tukiasunnosta Helsingin kaupungin vuokra-asuntoon, mutta on vielä siirtymävaiheessa projektin tarjoaman tuen piirissä itsenäisemmän elämän aloittamisen tukemiseksi.

Verkostotyö on tärkeä osa asumisprojektia. Asiakkaan jo olemassa olevia, hyväksi havaittuja verkostoja pyritään ylläpitämään ja vahvistamaan sekä luomaan uusia verkostoja. Tärkeimpiä yhteistyökumppaneita ovat toimintavuoden aikana olleet Asson lisäksi paikallissosiaalisemat, Kansaneläkelaitos, Etelä-Suomen aluevankila Vantaalla, päihdepsykiatrian poliklinikka, Auran sairaalan infektiotautien osasto, HUS:n Meilahden sairaala, paikallisterveysasemat, Helsingin kaupungin sosiaaliviraston kiinteistö- ja palvelukeskus (Tilapalvelu), Helsingin kaupungin

⁴ Tiina Saari: ”Aika paljo sellasta elämän harjoittelemista”. Pro-tukipisteen tehostetun sosiaalityön ja tukiasumisen projekti Polku omaan paikkaan. Loppuraportti 2006

eläkeselvitysyksikkö, Helsingin työvoiman palvelukeskus (Palke), työvoimatoimistot, Positiiviset ry, Diakonissalaitoksen Alppipiha- projekti, sekä Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry.

Vuoden 2006 aikana valmistuivat edellisen projektikauden loppuraportti ”Aika paljo sellasta elämän harjottelusta” sekä asuttamisprojektin työmenetelmiä käsittelevä kahden opiskelijan loppuyö Helsingin diakonia-ammattikorkeakoululle. Asumisprojektia on vuoden kuluessa esitelty erilaisissa yhteistyöneuvotteluissa, koulutuksissa ja tapaamisissa seuraavien yhteistyötahojen kanssa: pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus SOCCA, Kriminaalihuollon tukisäätiö KRITS, Helsingin kaupungin jälkikuntoutusyksikkö Harjula ja Suojatie ry sekä Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia. Ammatillista yhteydenpitoa on myös jatkettu Espoon kaupungin tuetun asumisen työntekijöiden kanssa.

4.3. AURA-AYPA–projekti

Yhdessä A-klinikkasäätiön kanssa toteutettavassa Aura-projektissa oli vilkas toimintavuosi. Vuosi 2006 oli projektin viimeinen kokonainen toimintavuosi, joten toimintavuoden keskeinen tavoite oli paitsi projektille asetettujen tavoitteiden saavuttaminen, niin myös projektin tulosten juurruttaminen osaksi Pro-tukipisteen perustoimintaa. Toinen projektissa alusta lähtien mukana olleista projektityöntekijöistä lopetti Pro-tukipisteellä. Projektin loppuajaksi ei palkattu enää uutta projektityöntekijää vaan toisen projektityöntekijän apuna käytettiin tuntiperusteisesti palkattuja venäjänkielentaitoisia työntekijöitä. Pro-tukipisteen suunnittelija siirtyi Aura-Aypa –projektiin syksyllä tekemään projektiraportointia ja arviointia. Suunnittelija osallistui myös aktiivisesti vertaiskoulutuksen prosessin suunnittelemiseen ja seurantaan sekä raportointiin.

Perusasiakastyö jatkui sisällöltään entiseen tapaan kuitenkin siten, että venäjänkielisten asiakkaiden päihdeproblematiikkaan kiinnitettiin entistä enemmän huomiota sekä suorassa asiakastyössä että Pro-tukipisteen toiminnassa yleensä. Sekä sosiaalityöntekijän että terveydenhoitajan vastaanotolla on näkynyt asiakkaiden päihteiden, etenkin alkoholin käyttö, yhä enemmän. Asiakkaat myös puhuvat alkoholinkäytöstään entistä enemmän. Ulkomaalaisten asiakkaiden kohdalla huumeiden käytöstä puhuminen on sen sijaan ollut vähäistä. Yhtenä projektin tehtävänä oli kokeilla akupunktioidon soveltuvuutta osana etsivää työtä. Fleminginkadun tiloissa järjestetyn akupunktiopäivystyksen palveluita käytettiin toimintavuoden aikana 18 kertaa.

Yhteistyö A-klinikkasäätiön Helsingin Vinkin kanssa vertaiskoulustusmallin kehittämiseksi Pro-tukipisteelle. Correlation- hankkeen konferenssi Krakovassa huhtikuussa vakiinnutti projektin kansainvälistä yhteistyötä. Konferenssiin osallistuivat sekä A-klinikkasäätiön että Pro-tukipisteen Aura-projektin edustajat.

Alkuvuodesta 2006 suunniteltiin ja toteutettiin Pro-tukipisteen oma vertaistoiminnan koulutusmalli ”Kumipallo”. Koulutusmallin suunnittelussa hyödynnettiin Helsingin terveysneuvontapiste Vinkissä kehitettyä vertaiskoulutuksen mallia. Suunnitteluun ja toteutuksen arviointiin osallistuivat edustajat sekä Aura-projektista että Vinkistä. Koulutus toteutui onnistuneesti ja kaikki mukaan rekrytoidut kahdeksan henkilöä olivat mukana koko koulutusjakson ajan. Koulutuksen sisällön suunnittelussa hyödynnettiin projektin asiakashaastattelussa esiin nousseita asiakkaiden kuvaamia tiedontarpeita sekä kiinnitettiin huomiota erityisesti koulutukseen osallistuneiden

vuorovaikutustaitojen kehittämiseen. Koulutuksesta on kirjoitettu raportti⁵, joka on saatavissa Pro-tukipisteen kotisivuilta kohdasta ”materiaalipankki”.

Yhteistyössä A-klinikkasäätiön Virrat puroiksi -projektin kanssa Pro-tukipisteellä otettiin käyttöön alkoholinkäytön itsearviointitesti Audit, joka käännettiin venäjäksi.. Tämän testin avulla asiakkaan on mahdollista itseohjautuvasti arvioida ja saada palautetta alkoholinkäytöstään. Virrat puroiksi -projektin työntekijät antoivat Pro-tukipisteen työntekijöille puolen päivän koulutuksen alkoholinkäytön puheeksiottamisesta. Testipisteen rinnalle koottiin ns. ”pähdekansio”, jossa oli erityisesti seksityöntekijöille suunnattua tietoa päihteiden riskeistä. Myös kansio on sekä venäjän että suomen kielellä.

Pro-tukipisteen työskentelyssä jatkettiin yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöverkostoissa sekä lähialueilla mm. Huuta-projektin kautta. Lisäksi toimittiin yhteistyössä eurooppalaisten yhteistyöverkostojen kanssa (mm. Tampep ja Correlation).

Kumppanuus oli projektin yksi keskeinen teema: miten muodostaa yhteistoimintamalli kahden organisaation välille siten, että sen tulokset palvelevat asiakkaitamme mahdollisimman hyvin. Kumppanuuden arviointia ja projektin painopistealueiden suunnittelua toteutettiin projektin kehittämispäivillä sekä projekti- ja johtoryhmien kokouksissa. Kumppanuudesta on kirjoitettu oma raporttinsa⁶.

Projektin lopputuotoksena julkaistava materiaalin ja työmallien kuvauksen tuottaminen käynnistettiin kevään arviointi- ja suunnittelukokousten aikana. Hankkeesta päätettiin tuottaa CD-levyke, joka sisältää tietoa vertaiskoulutuksen perusteista ja vertaiskoulutuksissa käytetyn materiaalin kokonaisuudessaan. CD-levykkeen materiaali tulee olemaan suomen ja venäjän kielillä. Materiaalin työstäminen aloitettiin toimintavuoden lopulla.

4.4. Miesten parissa tehtävä etsivä työ

4.4.1. MeeT - projekti

Aids-tukikeskuksen ja Pro-tukipisteen yhteistyönä toteutettiin etsivän työn projekti miesseksityöntekijöiden tavoittamiseksi ja turvaseksitietouden lisäämiseksi miesten välisessä seksissä. Projektin rahoitti Sosiaali- ja terveysministeriö ja se toteutettiin toukokuun 2005 ja helmikuun 2006 välisenä aikana. Projektille haettiin jatkoaikaa vuoden 2005 lopusta maaliskuulle 2006.

Toimintavuoden aikana MeeT-projektin kenttätöitä jatkettiin viidessä sisätapaamispaikassa tammi-helmikuun ajan. Kuutena käyntikertana jaettiin kondomeja, liukuvoiteita ja projektista kertovaa esitettä sisältävää MeeT-pakkausta yhteensä 1020 kappaletta.

Tammi-helmikuussa toteutettiin haastattelukysely yritysten (ravintolat, internet -portaalit ja muut palvelupaikat, joissa merkittävä määrä asiakkaista koostuu miehistä, jotka harrastavat seksiä miesten kanssa) työntekijöille. Kyselyn ensisijainen tarkoitus oli kartoittaa miesten väliin maksulliseen seksiin liittyvän tietouden määrää ja laatua. Tämän lisäksi selvitettiin turvaseksikäyttäytymiseen liittyvää tietoutta. Tavoitteena oli myös kartoittaa yhteistyöhalukkuutta turvaseksikampanjoiden järjestämiseksi. Haastatteluita tehtiin yhteensä seitsemän, joista kuusi pääkaupunkiseudulla. Vastauksista saattoi päätellä, että miesseksityö on tuttu ilmiö em. yrityk-

⁵ Essi Thesslund: ”Kumipallo. Pro-tukipisteen vertaiskoulutus venäjänkielisille prostituutiossa toimiville naisille”
2006

⁶ Essi Thesslund: Kumppanuuden arviointi. Aura – Aypa-projekti A-klinikkasäätiön ja Pro-tukipisteen kumppanuuden kannalta. 2006

sissä ja että yritykset suhtautuvat myönteisesti yhteistyöhön yhteistä kohderyhmää palvelevien projektien kanssa.

Kenttätyöllä ja kyselytutkimuksella saatiin arvokasta tietoa miesprostituutiosta ilmiönä ja palautetta organisaatioiden toiminnan kehittämiseksi. Havainnoista ja käydyistä asiakaskeskusteluista ilmeni, että tarvetta projektin tuottamille palveluille ja tiedolle on. Tärkeimpänä vaikutuksena voidaan pitää aiemmin piilossa olleen ilmiön näkyväksi tekemistä. Tämä loi myös edellytykset työn suunnittelulle ja suuntaamiselle jatkossa.

Miespäivystystä jatkettiin Vilhonkadun palveluyksikössä toukokuun loppuun asti joka toinen keskiviikko. Samalla tehtiin etsivää työtä internetin keskustelupalstoilla ja otettiin kontaktia sivustoilla ilmoittaviin miesseksityöntekijöihin.

4.4.2. URHO - projekti

MeeT –projektista saatujen kokemusten perusteella haettiin erillisrahoitusta Sosiaali- ja terveysministeriöltä erityisesti miesseksityöntekijöihin kohdentuvaan projektiin. Haastattelujen ja kenttäkokemusten mukaan tarvetta erityistyölle näytti olevan ja lisäksi Pro-tukipisteellä oli mahdollisuus saada kansainvälisten verkostojensa kautta apua internetin kautta tapahtuvan asiakastyön kehittämiseen. Lisäksi MeeT –projektista saatuja kokemuksia haluttiin hyödyntää URHO–projektissakin siten, että yhteiset kenttäkäynnit olisivat jatkossakin mahdollisia.

Pro-tukipisteen miestyö sai nimekseen URHO–projekti. URHO-projektille on luotu omat interaktiiviset kotisivut. Sivuilla on tietoa turvallisemmasta seksikäyttäytymisestä, seksuaaliterveydestä ja turvallisemmasta seksityöstä. Sivustoon kuuluu myös e-neuvonta-palvelu, jonka kautta asiakkaat voivat lähettää kysymyksiä sekä palautetta koskien heidän palvelutarpeitaan ja URHO -sivuston sisältöä. Projektityöntekijä sai koulutusta ja konsultaatiota internetissä työskenteleeseen Correlation-verkoston internet-työryhmältä.

Kotisivujen lanseeraustilaisuus pidettiin 21.11.2006. Tilaisuuteen oli kutsuttu Pro-tukipisteen ja URHO-projektin yhteistyökumppaneita. Tilaisuuteen osallistujat olivat eri sosiaali- ja terveyspalveluita tuottavien tahojen edustajia. Myös median edustajia oli paikalla. Tilaisuudessa esiteltiin kotisivut ja sekä keskusteltiin verkostoyhteistyön kehittämistä.

Käyntitilastojen mukaan sivuilla oli reilun kuukauden aikana yhteensä 2329. Kävijät ovat tulleet sivustolle joko suoraan URHO-projektin internetosoitteen kautta tai Pro-tukipisteen omien kotisivujen kautta. Myös Google- hakukoneen kautta on nopea pääsy sivustoon hakusanoilla miesseksityö tai miesprostituutio.

URHO -projektista on julkaistu artikkeli Z-lehdessä ja HLBT⁷-yhteisön sivustolla Ranneliike.net, jonka ”sosiaali- ja terveyspalvelut” -osiossa on myös esitelty URHO-projekti ja Pro-tukipiste.

URHO-projekti on tehnyt myös etsivää työtä sekä kentällä että internetissä. Joulukuussa käytiin Aids-tukikeskuksen työntekijän kanssa MSM⁸-ryhmän suosimassa kolmessa ravintolassa sekä ja seksiliikkeessä. Illan aikana jaettiin 400 pakettia, jotka sisälsivät kondomeja, liukuvoidetta sekä esitteen URHO -projektista. URHO-projektin esitteessä on lyhyesti kerrottu projektista

⁷ homo-, lesbo-, bi, trans- yhteisö

⁸ Miehet, joilla on seksiä miesten kanssa

jo 25 toimijaa. Projektin kohderyhmänä on liikkuva prostituutio ja sen tavoitteena on tukea, kehittää ja laajentaa seksiteitse tarttuvien tautien ehkäisymenetelmiä sekä edistää terveystoimittaisiin toimenpiteisiin seksityössä mukana olevien ulkomaalaisten oikeuksia saada tarvitsemiaan palveluja.

TAMPEP- projektin käytännön toiminta tapahtuu kolmessa alueellisessa työryhmässä. Suomi on mukana pohjoisessa aluetyöryhmässä ja muut työryhmän jäsenet ovat Norja, Tanska, Viro, Latvia, Liettua, Saksa ja Iso-Britannia (Skotlanti). Tampep-verkoston yleiskokous pidettiin 25. – 27. syyskuuta Torinossa Italiassa.

TAMPEP-verkoston koordinaattorit ovat jakaneet kaikille aluetyöryhmille painopistealueet liikkuvuuden arvioinnissa. Pohjoisen aluetyöryhmän tehtävänä on seurata erityisesti liikkuvuutta Baltian maiden, Venäjän ja Valko-Venäjän osalta. Lisäksi aluetyöryhmän erityisenä kohderyhmänä on seurata ja raportoida Aasiasta tulevien ja seksityöhön sijoittuvien ihmisten tilannetta.

Uusi kahden vuoden toimintajakso TAMPEP 7 alkoi 1.1.2005 ja se päättyi tämän toimintavuoden lopussa. Verkostolle on haettu jatkorahoitusta.

Verkoston paikallisen koordinaattorin tehtävänä on sekä kerätä kansallista seksityöhön liittyvää informaatiota ja raportoida kansallisesta tilanteesta verkostolle että implementoida TAMPEP -toimintaa osaksi kansallista palvelutarjontaa. Informaatiota kerätään kaikista jäsenmaista kansallisille toimijoille lähetettävillä kyselylomakkeilla. Pro-tukipiste lähetti prostituution rakennetta eri paikkakunnilla selvittävän kyselyn 15 palvelujentuottajalle ja poliisilaitoksille ja näissä seitsemän palautettiin täytettyinä. Kyselyjen pohjalta on tehty vuonna 2006 yhteenveto ja lähetetty verkoston koordinaattoreille EU-maiden vertailevan raportin työstämiseksi. Alustavat tulokset eri maiden vertailevasta kartoituksesta kuultiin verkoston yleiskokouksessa Torinossa. Yleisin huomio oli, että muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta näkyvän katuprostituution määrä on vähentynyt ja piiloisen, sisätiloissa tapahtuvan seksityön määrä on lisääntynyt. TAMPEP – verkosto on myös julkaissut päivitetyn version koulutus- ja terveystoimintamateriaalia sisältävästä CD-levykkeestä ja suomalaiset palveluntuottajat voivat saada niitä korvauksetta Pro-tukipisteeltä.

Pro-tukipisteen johtoryhmä kävi verkoston toimintaan sisältyvällä vaihtovierailulla Hampurissa 3.-6.9.2006. Vierailun aikana tutustuimme ihmiskaupan uhreille tarkoitettuun palvelupisteeseen Kofraan, Hampurin kaupungin sukupuolitautilin poliklinikan maahanmuuttajaväestön parissa tekemään etsivään työhön ja poliklinikkatoimintaan sekä thaiväestöön kohdentuvaan etsivään työhön bordelleissa. Päivien aikana oli myös tapaamisia, joissa keskusteltiin etsivän työn ja matalan kynnyksen työmuotojen perusteista ja käytännöistä. Vierailun paikallisena järjestäjänä toimi Amnesty for Women – järjestö. Vierailu oli hyvin järjestetty ja sisällöltään erittäin hyödyllinen. Vierailun onnistuneisuutta lisäsi myös se, että samaan aikaan Hampurissa oli vierailijoina kollegoja Skotlannista ja Tanskasta.

Pro-tukipiste jatkoi toimintaansa **Correlation – verkostossa**, jossa on jäseniä 60 eri organisaatiosta (23 EU-maata ja viisi EU:n ulkopuolista maata). Verkoston tehtävänä on luoda tutkimus- ja verkostotoiminnan avulla toiminta- ja työmalleja erilaisten vaikeasti tavoitettavien ihmisryhmien syrjäytymisen ehkäisemiseen. Suomesta verkostossa toimii aktiivisesti myös A-klinikkasäätiö. Pro-tukipisteellä on ollut kaksi edustajaa etsivää työtä tutkivassa ja kehittävässä työryhmässä ja URHO-projektin koordinaattori on osallistunut verkoston internettyöhön keskittyvän työryhmän työskentelyyn. A-klinikkasäätiö ja Pro-tukipiste ovat suunnitelleet ja valmisteelleet Helsingissä pidettävää etsivän työn verkoston seminaaria loppuvuodesta 2006. Verkoston koordinaattorit Katrin Schiffer ja Eberhard Schatz kävivät tutustumassa Pro-tukipisteeseen

joulukuussa ja samassa yhteydessä pidettiin myös neuvotteluja Pro-tukipisteen roolista ja seksi-työ-teeman asemasta osana Correlation-verkoston jatko suunnitelmia.

Correlation – seminaari pidettiin 16.-18.3.2006 Krakovassa. Pro-tukipisteen työntekijät vastasivat etsivän työn hallintoa ja johtamista pohtivan ryhmän työskentelystä.

Lähialueyhteistyö on toimintavuotena toteutettu ensisijaisesti HUUTA-projektin kautta. Lisäksi TAMPEP -verkostossa on jäsenenä keskeisimmät yhteistyökumppanit lähialueilta.

7. HALLINTO, HENKILÖSTÖ JA TOIMITILAT

7.1. Hallinto ja talous

Yhdistyksen organisaatiota muutettiin lokakuun 2005 alusta lukien siten, että se jakautuu kolmeen yksikköön: yhdistystoiminta, Vilhonkadun palveluyksikkö ja etsivän työn yksikkö. Toiminnanjohtaja vastaa viime kädessä koko toiminnasta mutta yksiköiden operatiivinen johto on siirretty yksiköiden johtajille. Kehittämiprojektit sisällytetään yksiköihin toimialansa ja sisältönsä mukaan. Yksikköjaon toimintaa ja sisällöllistä kehittämistä sekä yksiköiden välisen työnjaon selkiyttämistä jatkettiin toimintavuoden aikana.

Taloushallinto on ulkoistettu siten, että Administer Oy:ltä ostetaan kirjanpito- ja palkanlaskentapalvelut. Yhdistyksen tilintarkastajana toimii KHT Hannu Sohlman.

Yhdistyksen hallitus kokoontui kertomusvuonna kaikkiaan viisi kertaa. Yhdistyksen sääntömääräiset kokoukset eli kevätkokous pidettiin 24.6.06 ja syyskokous 22.11.06. Kertomusvuonna 2006 hallituksen kokoonpano oli:

- Puheenjohtaja Jussi Merikallio, Lohjan kaupunki, peruspalvelujohtaja
- varapuheenjohtaja Timo Ylönen, Helsingin kaupunki, kehittämiskonsultti, kehittämisspalvelu, sosiaalivirasto
- Taru Neiman, Helsingin kaupunki, päällikkö, Asunnottomien sosiaalipalvelut
- Mikko Tamminen, SOCCA, projektipäällikkö, päihdehuollon kehittämishanke
- Jussi Nissinen, SEXPO-säätiö, koulutuspäällikkö
- Mika Salminen, Kansanterveyslaitos, laboratorion johtaja

Yhdistyksen toiminnan rahoitus perustui avustuksiin. Avustusten kokonaissumma oli 698903,65 euroa. Raha-automaattiyhdistyksen osuus avustuksista oli 63 prosenttia. Raha-automaattiyhdistyksen kohdennettu toiminta-avustus kertomusvuodelle oli 260 000 € euroa, projektiavustus asuttamisprojektiin 70.000 euroa ja Aura-projektiin 93.000 euroa. Aura-projektin kulurakenteeseen vaikutti se, että vertaistyon koulutus siirtyi vuodelta 2005 toteutettavaksi keväällä 2006. Samoin toisen projektityöntekijän työsuhteen loppuminen kesäkuussa edellytti tuntityöntekijöiden palkkaamista projektin perustamiseen.

Helsingin kaupungin sosiaalilautakunnan järjestöavustus oli 33 600 € euroa ja se käytettiin etsivän sosiaalityön kuluihin. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö myönsi terveyspalveluihin ja Meritähden toimintaan sekä miestyön aloittamiseen avustuksia yhteensä 220.000 euroa. Osa

vuoden 2005 avustuksista siirtyi käytettäväksi vuodelle 2006. Helsingin seurakuntayhtymän osuus on vuositasolla noin 5000 euroa, joka ei ole suora rahallinen avustus vaan kenttätyöntekijän viikoittainen työpanos Pro-tukipisteen etsivään työhön.

Vuosittaisen taloussuunnittelun varsin pysyväksi muodostunut ongelma liittyy avustuspäätösten viivästymisiin. Sekä Sosiaali- ja terveysministeriön että Helsingin kaupungin järjestöavustusten päätökset tulevat yleensä vasta touko- tai kesäkuussa. Avustuspäätökset koskevat kuitenkin koko vuotta mutta avustusten käyttösuunnitelmaa ei voida kuitenkaan laatia tai ainakaan varmentaa alkuvuodeksi.

Vuoden 2006 tilikausi oli 10.189,41 euroa alijäämäinen.

Sosiaali- ja terveysministeriön myöntämään miesten parissa tehtävään etsivään työhön URHO-projektiin tehtiin muutos, jonka mukaan enintään 20 prosenttia avustuksesta voidaan käyttää vuoden 2007 puolella.

7.2. Henkilöstö

Pro-tukipisteellä työskenteli vuoden lopussa 13 kuukausipalkkaista työntekijää, joista yhdeksän tekee suoraa asiakastyötä. Kuukausipalkkaisten lisäksi päivystyksissä ja etsivässä työssä sekä miestyössä on ollut tuntiperusteisia sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöitä. Myös osa työnohjaajista ja vertaiskoulutuksen kouluttajista on ollut palkkioperusteisina. Lääkäripalvelut ostetaan Med One:sta.

Kertomusvuoden aikana Pro-tukipisteellä työskentelivät:

- toiminnanjohtaja
- yksikön johtaja, Vilhonkadun palveluyksikkö
- yksikön johtaja, etsivän työn yksikkö
- sosiaalityöntekijä
- terveydenhoitaja
- sairaanhoitaja /1.1. – 31.3. ja 1.4. – 31.12.06
- projektikoordinaattori (asuttamis-projekti, 1.1. - 31.3.06)
- projektityöntekijä (asumisprojekti 1.3. -)
- projektityöntekijä (asumisprojekti 1.5. -)
- projektityöntekijää (Aura - Aypa –projekti)
- projektityöntekijä (Aura – Aypa -projekti, 9.7.06 saakka)
- projektikoordinaattori (URHO-projekti, 1.9. -)
- suunnittelija (28.2.06 saakka)
- harjoittelija / suunnittelija (1.4 -)
- hallinnon sihteeri
- siivooja
- kenttätyöntekijä (Hgin srk-yhtymän työntekijä, 8 tuntia/viikko)
- seitsemän tuntityöntekijää
- kesäsijainen sosiaali- ja tukityössä eri toimintalohkoilla 1.6. – 31.8.06

Henkilökunnan yhteisiä suunnittelu- ja kehittämispäiviä pidettiin viisi kertaa.

Työnohjausrakenne pidettiin edelleenkin tukevana työn erityisluonne huomioiden. Kertomusvuoden aikana järjestettiin ryhmätyönohjaus yksiköittäin sekä johtoryhmälle ja näiden lisäksi

kaikilla oli mahdollisuus säännölliseen yksilötyönohjaukseen. Yksikön johtajat ovat osallistuneet oman yksikkönsä ryhmätyönohjauksiin.

7.3. Toimitilat

Pro-tukipisteellä on 120,5:n neliömetrin tilat osoitteessa Vilhonkatu 4 B 20 ja 124:n neliömetrin tilat osoitteessa Vilhonkatu 4 B 19.

Aura-Aypa – projektilla on toimitilat Helsingin Kalliossa. Tila toimii myös katukenttien aikana pistäytymispaikkana.